

Halászzati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

VII. évfolyam

2006/
Január

A Haltermelők Országos Szövetsége
és Termékatanácsa információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Túl egy változatos, vegyes éven

Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter szereti a halat, a halételeket. Igazolta ezt azzal is, hogy a Haltermelők Országos Szövetsége és Termékatanácsa által szervezett több nagy halas rendezvényen volt jelen az év során, amelyekről természetesen a Halászzati Lapok hasábjain is rendre beszámoltunk. S igazolta azzal is, hogy több, a halászság életét megkönnyítő intézkedést hozott az elmúlt évben. Mindezek alapján joggal gondoltuk, hogy a miniszterrel készítsük az új évfolyam első számában az interjút. Gráf József készséggel állt rendelkezésünkre, ám ez úttal nem csak a halágazatról, hanem a magyar mezőgazdaság egészéről vontunk mérleget.

• Miniszter úr, tavaly májusban, egész pontosan 2-án vette át a miniszteri stafétát Németh Imrétől. Hát, eléggé gyorsan peregetek az események, gondolom, nem volt könnyű...

– Mit ne mondjak, felgyorsult az élet. Harmadik ciklusban vagyok országgyűlési képviselő, s köztudottan arra készültem, hogy befejezem a politikai pályafutásomat, s nem is indulok az idei országgyűlési választásokon. Ebben a kérdésben nem változott az álláspontom, s már az utódom is készen áll a „bevetésre” a szigetvári térségben, ahol átveszi a szerepemet. A miniszterség teljesen váratlanul ért, de azt gondolom, hogy ha valaki szeret egy ágazatot, s benne dolgozik három és fél évtizedet, az egy ilyen felkérésre – amikor ilyen nehéz helyzet van, hiszen senki nem irigyelt a felkérésért – kötelességet igent mondani.

• Milyen célok elérését tűzte maga elé a miniszteri bársonyszekkenben?

– Gyakorló agrárszakemberként a bőrmön éreztem, hol szükséges a változtatás. Több fontos probléma megoldását tűztem célul. Elsőként a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal tevékenységének felgyorsítását kívántam elérni, hiszen nagy volt a lemaradás a pénzek kifizetésében. A gazdák kifizetésében egy normális uniós menetrendet kellett elérni, s azt gondolom, év végére ez sikerült is, legalább is a legnagyobb támogatások esetében, mint a SAPS

és a Top-up támogatások. A nyilvántartási rendszert mára annyira felfejlesztettük, hogy az uniós tagországok között a harmadik, tehát dobogós helyre jöttünk fel az utolsóról a kifizetéseket illetően. Tavaly utaltuk a SAPS támogatások 90 milliárd forintját, a magyar támogatási részt (Top-up) február közepéig juttatjuk el a gazdákhoz. A nagyon sokat bírált agrár-környezetgazdálkodási program – amely rendkívül nehéz, bonyolult, sok összetevős rendszer – is sikeresen beindult, a pályázatokat elbíráltuk, s novemberben, decemberben kifizettük a jogosult támogatások nagy részét, ami 44 milliárd forintot tett ki. Lassan, de

Tartalom:

Évzáró összegzés a közgyűlésen	3
Kicsi, de sikeres vállalkozás az Aranykárász Bt.	4
A vkj fizetési kötelezettség alóli mentesség	4
Stratégia és jövedelmezőség	5
Halbemutató tanulságokkal	6
Új kereskedelmi törvény, a lényeg ugyanaz	7
Télen is van kapás	7
Vitaforum a Jó Tógazdasági Gyakorlatról	8

biztosan utolértük magunkat az elbírálásokkal az erdőtelepítésnél, a tejkvótáknál. Év végére az öt-hat hónap elegendőnek bizonyult, hogy a fél éves lemaradásunkat behozzuk.

• Miniszter úr, Ön sem tagadta sohasem, hogy mindig a másik oldalon ült, hiszen korábban sosem volt köztisztviselő, minisztériumi alkalmazott. Hogyan sikerült e rövid idő alatt átállnia erre az oldalra, s mi volt a legnehezebb feladat?

– Azt volt a legnehezebb megszoknom, hogy itt sokkal lassabb a döntéshozatali mechanizmus, mint a gazdasági életben. Ezért is gyorsítottam fel a munkafolyamatot, s inkább úgy fogalmaznék, hogy talán a munkatársaimnak nehezebb volt az átállás. A kollégák hamar rájöttek, hogy a minisztériumi „mindent ötször körüljárunk, megfontolunk, meggondolunk” stílust nem szeretem, ezért a döntések meghozatalára helyeztem a hangsúlyt. Van ennek persze, veszélye is, mivel a gyors döntések-nél több a hibalehetőség. Visszagondolva, sok hibát nem vétettünk, amit pedig igen, azt korrigáltuk. Az a véleményem, hogy nem baj, ha az ember hibázik – aki dolgozik, annál ez is előfordul – csak be kell látni a hibát, és gyorsan kell változtatni.

(Folytatás a 2. oldalon)

Túl egy változatos, vegyes éven

(Folytatás az 1. oldalról)

• Kétségtelen tény, hogy Önről az a hír járja, hogy a döntések embere, s ezt ki is mondja. Gyakran úgy mondja ki, hogy a kormányzati körökben is meglepődnek a mondatain. Akadt-e ebből problémája?

– Akiknek sokat adok a véleményére, és egyeztetni szoktam velük, náluk nem okozott meglepetést a mondandóm. Akkor, amikor elvállaltam ezt a funkciót, akkor a miniszterelnökkel, a párt elnökségével egyeztettem az elképzeléseimet. Ezek persze, nem voltak nyilvános egyeztetések, tájékoztatások, de minden esetben megtörténtek. Inkább a stílusom az, amiért támadható vagyok. Nyíltan, őszintén, keményen fogalmazok, nem rejtem véka alá a véleményemet. Különösen akkor nem, ha nagy a baj. Amikor élelmiszer-szemétről beszéltem, akkor az emberek meglepődtek, mert új fogalommal találkoztak, de belátták, hogy igazam van. Amikor azt mondtam, hogy elég a WTO-tárgyalásokból, elég az amerikai és a brazil nyomulásból, ugyancsak meglepődtek, hogy egy ilyen kis ország agrárminisztere hogy mondhat ilyet. A helyzet az, hogy vannak szövetségeseink, akikkel állít tudunk parancsolni az effajta törekvéseknek. Azt gondolom, hogy én egy kicsit köznyelvibb stílust képviselek, mint a hivatalos apparátus. Ezen már nem tudok változtatni, és nem is akarok.

• Beszéljünk az év történéseiről. Azt gondolom, hogy a száz lépés programon belül az agráriumot érintő 13 lépés egy új ágazati struktúra kialakítását is célozza.

– Jól látja, hiszen ez a célunk. A magyar adottságokat kell figyelembe venni, s abból kell kiindulnunk, hogy miben van előnyünk másokhoz képest. Magyarországon bármilyen számítás és logikai elemzés alapján azt mondhatjuk, hogy a mezőgazdaság belül van néhány húzó ágazat, amelyet jobban ki kell használnunk. Ebben meghatározó szerep jut az állattenyésztésnek, a baromfi, a sertés és a szarvasmarha tartásának, de mondhatom a juh ágazatot is, amely az utóbbi időkben szépen fejlődik. Tudomásul kell vennünk, hogy ilyenek az adottságaink, a takarmányt meg tudjuk magunknak termeszteni, kiváló szakembereink vannak, tehát kézenfekvő ezek fejlesztése. A másik ilyen ágazat a szőlő- és gyümölcsvertikum, amelyeknél a piaci kiszolgáltatottságot kell elsősorban megszüntetnünk. Alapvetően a fólia- és üvegház felületet kell növelnünk az elkövetke-

zendő időszakban. Aztán itt van a termálenergia kérdése. A környezetvédelmi minisztériummal nagy vitában állunk a tekintetben, hogy a termálforrások energiájának kitermelési költségeit hogyan csökkentjük, és hogyan teremtjük meg a gazdaságos működés feltételeit. A borászat szintén húzóágazattá válhat, ha a minőségi, tájjellegű borok készítése lesz túlsúlyban. Az újvilág boraival igen nehéz a piaci verseny, ott a világlízingnek megfelelő borokat készítik. Persze, a logisztikai hátteret

FOTÓ: PRAG FERENC

A 74. OMÉK-on a miniszter Gyurcsány Ferenc miniszterelnökkel is meglátogatta a halasok standját. Óriásharcsa leszen...

kell megteremteni, mert e nélkül nem tudunk a legfejlettebb piacon helytállni.

• Az élelmiszerbiztonság kérdése is nagy hangsúlyt kapott az Ön regnálása alatt. Élek az Ön kifejezésével, amely bejárta a honi sajtót: Magyarország nem kíván Európa élelmiszer-szemétdombja lenni.

– Az export-import bevételünk szaldója még mindig pozitív, 1,1 milliárd euróval több a bevételünk, mint a kiadásunk. De az európai uniós belépésünket követően, 2004-ben volt egy olyan változás, hogy 6 százalékkal nőtt az exportunk és 26 százalékkal az importunk. Ha ez a tendencia maradt volna, akkor lemondhatunk a pozitív külkereskedelmi szaldóról. Ezért léptem fel drasztikusan és határozottan ebben a kérdésben, és hogy volt eredménye, az jól látható a mérleg alakulásában. Az idén nagyjából kiegyenlítődött az export-import korábbi aránya, vagyis eltűnt a mínusz 20 százalék. Ezt nagyon kemény hatósági munkával értük el, de továbbra is folytatódik ez a munka.

• Ön örökölt egy megállapodást a téli-utó-tavaszi gazdádemonstráció nyomán. Sikert-e a megállapodást teljesíteni?

– A megállapodást az adott helyzet szülte, s akadt néhány pont, aminek a teljesítése nem a tárgyalófeleken múltott. Volt olyan pont, amelyhez az Európai Unió hozzájárulása kellett volna, volt, amelyhez a kormányé. Mindkét területen vannak elvarratlan szálak, de ami az FVM-en múltott, azt teljesítettük.

• Mindez nem jelenti-e azt, hogy újabb demonstráció lesz?

– Lehetnek, de ha valamit az EU nem enged, akkor Brüsszelben kell demonstrálni. Egyébként a legnagyobb oka a demonstrációnak az volt, hogy a gazdák nem jutottak az uniós és a hazai támogatásokhoz. Ez a probléma viszont megoldódott, s a jövőben már nem is kell ezzel számolniuk a gazdáknak. A politika persze, mindig kitalálhat olyan okot, amiért az utcára vonultatják a gazdákat, ez ellen pedig nincs mit tenni: ha tüntetni akarnak, tüntessenek.

• A magyar halászok is hálások az agrártárca intézkedéseiről: idén már nem kell a vízkészlet-járlékot fizetni, és az agrár-környezetgazdálkodási támogatást is zömmel kézhez kapták.

– Meggyőződésem, hogy a helyes környezetgazdálkodás a halászok nélkül rendkívül igazságtalan támogatási forma lett volna. Jogos volt a halászok igénye, hogy rájuk is kiterjessék a támogatást. A másik kérdésről: a magyar haltermelésnek is biztosítani kell a versenyelőnyök kiegyenlítését. Ha nem is olyan ütemben, mint a zöldség-gyümölcs ágazat, a halászat is fejlődni fog, s ehhez a feltételeket biztosítani kell. Még néhány kérdést tisztába kell tenni, mint például a halastavak tulajdonviszonya, hiszen a tavak esetében a föld az államé, s nem a halas gazdáé. A tulajdonviszonyok rendezetlensége még az ötvenes évekig visszanyúl, akkor sem rendezték az elárasztott területek művelésből történő kivonását, tulajdonviszonyát. Ma is fizetnek halastóért bérleti díjat úgy az NFA-nak, hogy az ottani nyilvántartásban még szántó szerepel. Megpróbáljuk ezeket a kérdéseket is jogilag orvosolni. S arra is törekszünk, hogy a halászat nyereséges ágazattá váljon.

• Végezetül hadd kérdezzem meg: Ön szerint milyen évet zárt 2005-ben az agrárágazat?

– Vegyes évet. Egyrészt, mert az időjárás is rendkívül változatos volt, s ennek megfelelően alakultak a növénytermesztési eredmények. Másrészt viszont az uniós támogatások évről évre öt százalékkal növekednek, most hatvan százalék az uniós támogatás és negyven a magyar. Az EU rákényszerült a cukor-reform elfogadására, s az uniós költségvetés sem éppen az elvárások szerint alakult. Azért bízom abban, hogy az idén már könnyebben lépünk túl a nehézségeken.

– Hajtun György –

Évzáró összegzés a közgyűlésen

Immár hagyomány, hogy az év utolsó hónapjában tartja a közgyűlését a Haltermelő Országos Szövetsége és Termék Tanácsa. December 9-én négy napirendi pontot tárgyaltak meg a résztvevők, akik nem csupán Dr. Orosz Sándor igazgató és Sztanó János elnök tájékoztatóját hallgathatták meg az ágazat érdekképviselési tevékenységéről, hanem Pásztóhy Andrásnak, az FVM politikai államtitkárának az összegzését is. A közgyűlés egybehangzóan fogadta el a 2006. évi költségvetést, valamint a tagdíj (vagyis a fenntartási költség) 2006. évi mértékét. Ez utóbbi az előző évihez képest nem változott. És sor került a „Magyar Halászatért” emlékérmek átadására is.

A tavalyi érdekképviselési tevékenység sikeresnek is mondható, amennyiben az ágazat közgazdasági környezetének alakítását vesszük alapul. De sikeres abból a szempontból is, hogy a szövetség 1999-ben elindított marketing kommunikációs programja tavaly is megvalósult. Elég, ha fellelőzzük a Halászati lapok 2005-ös évfolyamát, láthatjuk, hogy megannyi program, esemény zajlott. Nagy teret kapott a 74. OMÉK, a balatonboglári országos halfőző verseny, de a hagyományos, helyi rendezvények sora is. Nem véletlen, hogy a közgyűlésen felszólalók többsége azt hangsúlyozta a vezetőkkel együtt, hogy a marketing kommunikációs programot folytatni kell. S folytatni kell a szövetség eredményes érdekképviselési tevékenységét is annak érdekében, hogy a magyar halászság ne versenyhátránnyal induljon a piaci versenyben. Az idei év feladata közé tartozik az ágazat hosszú távú stratégiájának kidolgozása, s az is, hogy az uniós rendszerben szakmaközi szervezetté minősítsék a szövetséget. Az igazgató azt is hangsúlyozta, hogy a 2006-os esztendő a választások éve: nem csupán az országos választásokra utalt, hanem a szövetség tisztújító eseményére is, amelyre várhatóan decemberben kerül sor.

Pásztóhy András államtitkár szerint Orosz Sándor igazgató megkülönböztetett szerepet tölt be az érdekvédelemben. Képviselőként sokat harcolt az Országgyűlésben a halászság érdekeiért, s nem kis része volt abban, hogy idén január elsejétől eltörölték a vízkészlet-járuklék díját. Az FVM szintén nagy hangsúlyt helyez a halászok helyzetének javítására, amit az is igazol, hogy az állattartó telepek földhöz juttatásában a halastó gazdák is helyet kapnak, jelentette kis az államtitkár. A hal is állat, tehát cél, hogy a haltermeléssel foglalkozó gazdákat – elővásárlási jog alapján – is földhöz (sok esetben a halastó alatti területéről van szó, mert ez jelenleg többnyire az állam tulajdona) juttassák. Ugyancsak fontos érdekvédelem fórum a FÖVET, amelyen Sztanó János elnök képviseli a magyar halászokat. A FÖVET ülésein több, a halászokat

érintő témakör is szóba került az elnöknek köszönhetően. Mindez azt igazolja, hogy a magyar halászság érdekei megjelennek az országos törvénykezési szinten is.

Az államtitkár szerint a legnagyobb gondot a piaci verseny okozza, idézte az államtitkár az OMÉK-on többször is felvetett problémát. Stabilizálni kell az ágazat helyzetét, főként a ponttyipiacot kell védeni. Arra is szükség van, hogy a hazai halfogyasztást növeljük, mert tudomásul kell venni, hogy a legfontosabb piac számunkra a belpiac. A tízmillió magyart kell jó minőségű hallal ellátni, s ezért az államigazgatásnak is többet kell tenni. Gráf József miniszter felismerte a veszélyforrásokat, nem véletlen, hogy az államtitkár is megerősítette azt a miniszteri mondatot, miszerint Magyarország nem lesz az Európai Unió silány élelmiszerének lerakata. A hal is a védett termékek közé tartozik, ezért is fokozták az elmúlt év utolsó hónapjaiban az FVM hatóságai az ellenőrzést az import termékekkel szemben. Az élelmiszerellenőrzés hatékonyabbá tétele a tárca egyik fontos tevékenysége.

A halászok is részesülnek a különböző támogatási formákból, hangsúlyozta Pásztóhy András. Év végéig kézhez kapták az agrár-környezetgazdálkodási pénzeket (167 nyertés pályázatra – 23 100 hektár – 1,154 milliárd forintot fizettek ki), s a területalapú támogatásokat. Jövőre viszont már megváltozik a támogatási rendszer struktúrája, 30 százalékkal bővül az egységes alap, s új pénzügyi halászati alap lép életbe. Ennek érdekében ki kell dolgozni a nemzeti halászati stratégiát, amelynek kidolgozásában a tárca számít a szövetség segítségére is. A notifikált támogatások 2005/2006-ban rendben vannak, reményeink szerint 2007-től is megkaphatják a halászok az eddig megszokott tenyésztési és egyéb támogatásokat, mondta végezetül az államtitkár.

A közgyűlés elfogadta a szövetség 2005. évi költségvetési beszámolóját, s egyben jóváhagyták az idei esztendőre szóló költségvetést is. A korábbi hasonló közgyűléseken a tagdíj mértékének meghatározásáról ko-

moly viták generálódtak, most azonban hozzászólás sem akadt ehhez a napirendhez, mivel a tagdíj nem emelkedett. A „Magyar Halászatért” emlékérmeket Sztanó János elnök adta át, míg Orosz Sándor a kitüntetettekkel méltatta. Az elmúlt évben öten kaptak szövetségi kitüntetést: Sobri Farkas Józsefet év közben posztumusz emlékérmekkel jutalmazta a szövetség, míg a közgyűlésen dr. Láng Mária, dr. Csaba György, Horváth Lászlóné Gizike és Vida András vette át az emléklapokat. Ime a méltatás.

Dr. Csaba György

Dr. Csaba György 1967-től 1975-ig a Gödöllői Kisállat-tenyésztési Kutató Intézetben és a Nagykanizsai Állatkórház, Zala-megyei Állat-egészségügyi Állomásán szerzett laboratóriumi gyakorlatot. 1975-től 1990-ig az Országos Állategészségügyi Intézet Hal- és Méhkórtani Laboratóriumának munkatársa, 1990-től vezetője. Az intézetbe kerülése után, mint képzett laboratóriumi állatorvos a halegészségügyi diagnosztikában jól hasznosította ismereteit, és azokat új módszerekkel gazdagította. Ezek az ismeretek eredményezték, hogy hamarosan olyan betegségeknek, mint a ponty úszóhólyaggyulladás, hofereallózia, téli bőrelváltozás és a fekélyes bőrgyulladás etiológiájának feltárásában hazai és nemzetközi hírnévre tett szert. Átérezve a diagnosztika feladatait nem zárkózott be a laboratóriumba, hanem csaknem az ország valamennyi halgazdaságában megfordult, és a haltenyésztő szakemberekkel személyes kontaktust épített ki. A helyszínen adott tanácsok mellett évente nagyszámú továbbképző előadást tart, és sokat tett azért, hogy a helyi állatorvosok a halegészségügyi problémákat és lehetőségeket reálisan tudják megítélni. Felkészültsége rendkívüli. A tudományos eredményeket naprakészen ismeri, pedig a halkórtan különféle szakterületei mellett a méhegészségügy irányítása is feladatai közé tartozik. Csaba dr. szerezni ember. Nem törekedett soha funkciók elnyerésére, nem provokált kitüntetések. Jellemző, hogy a PhD fokozatot csak napjainkban szerzi meg kollégái állandó ösztönzése ellenére. A tudományos elismeréssel szemben mindig fontosabbnak tartotta a gyakorlat és a közösség szempontjából fontosabb feladatok megoldását. A megvédett PhD fokozat mellett bakteriológiai-immunológiai diplomával is rendelkezik. Vezetője a Nemzetközi Halkórtani Referencia Laboratóriumnak, és a halkórtani témában az EU-s ügyek felelőse.

(Folytatás a 6. oldalon)

Kicsi, de sikeres vállalkozás az Aranykárász Bt.

Dankó István, az Aranykárász Bt. tulajdonosa családi vállalkozásban működteti cégét. Felesége és két lánygyermek segít a munkák elvégzésében, immár 1994 óta. Kezdetben csak szaktanácsadással, majd halászati szakszolgáltatással keresték a jövedelmüket, ám később már vettek és béreltek tavakat, amelyekben tenyész anyag előállításával is foglalkoztak. Ma viszont a tenyész anyag előállítás a fő profiljuk, a szaktanácsadás lassan-lassan visszaszorul.

Dankó Istvánból azért előbújt a halászszakember, amikor a szarvasi központú betéti társaságot – feleségével tagok – megalapította. A haltenyésztés mindig is meghatározta életét, hiszen a Haltenyésztési Kutató Intézetben (HAKI) kezdte szakmai pályáját, mégpedig 1966-ban. Mondani sem kell, itt mindent megtanult, ami a szakma csínját-bínját illeti, nem csoda hát, hogy a vállalkozásában is a haltenyésztés helyeződött a tevékenység középpontjába. Keltető halzaportással, előneveléssel, ivadékok, valamint növendékneveléssel foglalkoznak, s miután a megrendeléseiket szolgálják ki, évről évre sikeres ez a munka.

A család tulajdonában 44 hektár halastó van, amely mellett esetenként további 10–30 hektárt bérelnek. A kis gazdaság Hódmezővásárhely és Szentés között félúton található. A társaság bevételeinek 15–20 százalékát a zsenge hal, 30 százalékát az előnevelt hal értékesítése, míg a többit az ivadék és az előnevelt hal adja. A bérelt terület nagysága a szerint változik, ahogy a saját tavak karbantartása és felújítása azt megkívánja, elkerülendő a területcsökken-

tést. A víz drága, amit csak úgy lehet kigazdálkodni, ha a tulajdonos minden korosztályt maga állít elő. Sőt, egy területről két termést is leszed, például egy előnevelt pontyot, és egy ivadékot. Az előnevelést egy 10–13 hektáros tóban végzi a gazda, így általában 3–5 millió darabot állít elő. Miként ezt már korábban is hangsúlyoztuk, csak megrendelésre dolgozik, ami azt is jelzi, hogy már kialakult a partneri kör. A társaság a belföldi partnerek mellett – halgazdaságok, horgászegyesületek – külföldi partnereknek, Csehországba és Lengyelországba is szállít egyaránt.

A tógazda elsősorban pontytenyésztéssel foglalkozik, de állít elő süllőt, harcsát is, amelyeket elsősorban a horgászoknak ad el. A keltető az OMMI által akkreditált, s két pontyfajtát – a biharugrait és a hajdúböszörményit – tenyész. „A magam bőrén megtanultam az elmúlt évtizedekben, hogy

a piac igényeihez kell igazítani a gazdálkodást” – mondta a szakember. A hosszú távú kapcsolat alapja a jó, megbízható minőség. S a gazdálkodás alapjához tartozik, hogy a tógazdaság is megfelelő színvonalon működjön. Ennek érdekében az elmúlt években – a méretéhez képest – igen sokat költött a társaság a tavak rendbehozatalára, a meder- és a csatornakotrásra, a nádvágásra, a gyékényirtásra. Így a nettó tófelület 30–35 hektár, amit a közeljövőben 50–60 hektárra szeretne bővíteni. Csak szép lassan, és mindent csak önerőből, teszi hozzá.

Pályázati pénzeket még nem igényelt, mert a tógazda szerint a pályázatok elkészítése, a szükséges okmányok beszerzése igen körülményes, lassú elbírálásról nem is beszélve.

Ami a piaci igényeket és a pontytenyésztés jövőjét illeti, Dankó István úgy látja, hogy a biohal tenyésztés irányába kell elmozdulni. Per-

sze, csak annak, akinek ehhez adottak a feltételei is. Az adottság pedig a körtöltéses gazdaságoknál áll fenn, mert a völgyzárógátas tavaknál kényszerűségből mindenhol befogadnak vizet. Ott pedig nem lehet garantálni a biohal tenyésztés feltételeit. S az is fontos a jövő szempontjából, hogy a bio pontyot feldolgozott állapotban kell a piacra vinni. Ez elkerülhetetlen lesz, amit csak saját feldolgozóval, saját címkével lehet majd hitelesen megoldani. Ez a jövő útja, bár ma még a budapesti bio piacnak csupán 40–50 millió forint a heti forgalma (nem csak halból, hanem minden biotermékből). A biotermékek piaca egyelőre a fiatal házaspár körében népszerű, ők azok, akik a gyermekeik egészséges táplálkozására nagy hangsúlyt helyeznek. Ez biztató a jövő szempontjából, hiszen a biohal az egyik legegészségesebb termék. Dankó István szerint a szövetségben is szükség volna egy olyan szakemberre, aki a biohal termelést összefogná, koordinálná, ellenőrizné. Annak érdekében, hogy e tendenciának határozott irányt szabhassunk, szükség lenne az egészséges étkezés oktatására, melynek hangsúlyos része lenne a halfogyasztás. Már az óvodában, iskolában érdemes elkezdni az ilyen irányú oktatást. Ezt az elképzelést 3–4 éve dr. Váradi László, a HAKI igazgatója javasolta, s ez irányú lépéseket is tett a megvalósítás érdekében. Az eredmény azonban csak hosszú távon jelentkezik.

A vkj fizetési kötelezettség alóli mentesség

A tavalyi esztendő egyik kiemelkedő sikere az volt a halászság számára, hogy a kormány a vízkészlet-járadék díját eltörölte. A szövetség decemberi közgyűlésén Lévai Ferenc alelnök felhívta a tagság figyelmét arra, hogy a vízkészlet-járadékfizetési kötelezettség alóli mentesítés nem érinti a vízhasználatra vonatkozó bejelentési kötelezettséget. A vízhasználonak a törvénymódosítás (1) bekezdés b) és f) pontjaiban megjelölt mentesség megállapítását az ok bekövetkezésétől számított hatvan napon belül az illetékes vízügyi hatóságtól kell kérnie. Hatvan nap után a mentességre hivatkozni nem lehet. Vagyis, február 28-ig minden tógazdaságnak be kell jelentenie, hogy mennyi vizet kíván felhasználni.

Íme a törvény módosított szövegének említett része:

2005. évi CXXXI. törvény egyes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi feladat- és hatásköröket megállapító törvények szervezetváltozással összefüggő módosításáról

„Vízkielégítési törvény”

(2) A vízkészlet-járadék-fizetési kötelezettség alóli mentesítés nem érinti a vízhasználatra vonatkozó bejelentési kötelezettséget.

(3) A vízhasználonak az (1) bekezdés b) és f) pontjaiban megjelölt mentesség megállapítását az ok bekövetkezésétől számított hatvan napon belül az illetékes vízügyi hatóságtól kell kérnie. Hatvan nap után a mentességre hivatkozni nem lehet.

Stratégia és jövedelmezőség

Az utóbbi időszakban egyre gyakran esik szó a halászat jövedelmezőségéről. Nem véletlenül, mivel számadatok igazolják, hogy az elmúlt hónapokban, s ami a legnagyobb probléma, hogy a főszezonban, karácsonykor kevesebb volt a bevétel a korábbi évek hasonló időszakához képest. Sztanó János, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa elnöke, a Szegedfish Kft. ügyvezető igazgatója ugyanakkor bizakodóan tekint az idei esztendő elé, mert úgy gondolja, hogy a Minőségi Magyar Hal fogyasztása – ha lassan is, de – növekszik a hazai lakosság körében.

• Elnök úr, hogyan értékeli a múlt évi halpiaci eredményeket?

– A 2005. évi halforgalmazás adatai még nem teljesen ismertek, de objektíven és szerénység nélkül megállapítható, hogy a karácsonyi halellátás zavartalan volt. A vevők mindenütt kiváló minőségű és egyre bővülő választékú árualapból választhattak. Büszkéek lehetünk arra, hogy évről-évre egyre több család ünnepi asztalára kerül a Minőségi Magyar Halból készült étel. Ma már sok helyen a tradicionális halászlé és rántott hal helyett vagy mellett egyéb halételek – haltepertő, halpaprikás, rácponty, stb. – is a család asztalára kerülnek. A halfogyasztás népszerűsítését szolgáló kóstolók, receptek, TV- és rádióriportok alapján, valamint a filézési (szálkátlanítás) módszer elterjedésével érezhetően nő a Minőségi Magyar Hal iránti bizalom, egyre nő a halmak a reformátkezésben való szerepe.

• A tavalyi esztendő sem telt el halas események nélkül. Mondhatnánk úgy is, hogy országos hagyománya van már a különböző versenyeknek, rendezvényeknek...

– Örömkre szolgál, hogy ma már több száz közösségi rendezvény (falunap, majális, júnialis, stb.) kísérőprogramja a halfőző verseny. Komoly rangot jelent, ha valaki egy országos vagy helyi versenyen indul és az általa készített haléttel, sikeresen szerepel. Bár mindenki kiváló halételt főz (baráti közösségek a megmondhatóit), ugyanakkor a versenyzők igénylik, hogy művüket szakértő zsűri értékelje. Rendkívül nagy a piár értéke ezeknek a halfőző versenyeknek, így számunkra is fontos, hogy ezek a rendezvények jól sikerüljenek.

• Hogyan növelhetnénk még nagyobb ütemben a hazai halfogyasztást?

– Úgy gondolom, hogy a 3,4 kg/fő/év körüli halfogyasztás akkor nőhetne nagyobb mértékben, ha a kisteleplések rendszeres halellátását is meg tudnánk oldani. A nagyobb városok bevásárló-

központjaiban – csaknem mindenütt és mindenkor – látványos halpultok csábítják a vásárlókat. Rendkívül fontos, hogy a hűtőpultokon lévő vagy az akváriumban úszkáló halak szépek, egészségesek – egyszóval gusztusosak – legyenek.

A különböző ráhatásokra a vásárlók szívesen vennének Minőségi Magyar Halat, melyre ösztönzőleg hatna az, hogy az elárúsítóhelyeken fel legyen tüntetve, hogy a termék hazai vagy külföldi előállítója. Érthetetlen és elfogadhatatlan szá-

munkra, hogy a néhány forintos termékeken (pl. gyufa, stb.) szerepel a gyártó neve, ugyanakkor e kényes élelmiszerrel nem írják ki a származási helyet. Így aztán teljesen értelmét veszti a termelőknél alkalmazott HACCP Élelmiszerbiztonsági rendszer, illetve a halmak, mint élelmiszernek a tótól a tányérig történő nyomon követhetősége. A földművelésügyi és vidék-

fejlesztési miniszter következetes fellépése – mármint a minőségi élelmiszerforgalmazás területén – alapján reménykedhetünk abban, hogy a hazai hal és haltermékek

származási helyének, termelőjének feltüntetését is mihamarabb megkövetelik.

• Nem csak a származás feltüntetésének a hiánya jelent gondot, hanem a bevásárlóközpontok árpoltikája is...

– A több mint 50 bevásárlóközpont a hazai halforgalmazás csaknem 30 százalékát végzi. Az élőhal és haltermékek árait teljes egészében üzletpolitikai céljaiknak megfelelően képezik, az egymás közötti versenyben taktikai, vevőcsalogató eszközként használják a termékeinket. Így áll elő az az abnormális állapot, hogy keresleti piac (karácsony, húsvét idején) mellett az önköltség alatti alacsony, kínálati piacnál (őszi lehalászás) irreálisan magas fogyasztói árakat alkalmazzanak. A jelenlegi

szervezettség mellett a termelők nem tudják lényegesen befolyásolni az árképzést, számukra csak az a választás marad, hogy bent kívánnak-e maradni a beszállítók között, vagy kilistázzák őket. Ha továbbra is a beszállítók között szerepelnek, akkor segítséget kell nyújtaniuk az árcsökkenés lehetőségének megteremtésében.

• Ha nincs összefogás, akkor annak súlyos anyagi következményei is vannak...

– Így igaz. Sajnos 2005-ben lényegesen csökkent a halászati ágazat jövedelmezősége, mégpedig azért, mert az árak, árbevételek az előző évhez viszonyítva csökkentek, ugyanakkor a termelési költségek költségnemenként differenciáltan, de összességében nőttek. Például 2005-ben a magyar haltermelés megközelítően 70 százalékat adó étkezési ponty tóparti termelői ára 3 évvel előtti árakat sem éri el.

• Mit tesz a szövetség a helyzet megváltoztatása érdekében, és mi várható az idén?

– A 2006. évi fogyasztói és horgászvízek népesítéséhez szükséges árualap elegendő mennyiségben, kiváló minőségben a tógazdaságoknál rendelkezésre áll, az állomány téli tárolása hibátlan. Bízunk abban, hogy ebben az évben sem az étkezési hal, sem a horgászhal értékesítés során nem folytatódik az a termelési vetélkedés, melynek eredménye az árak további csökkenése. A szövetség legfontosabb feladata, hogy kidolgozza, meghatározza az ágazat 2006–2013. közötti időszaknak fejlődési trendjét és számba vegyük azokat a feltételeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy e természet-közi öko-gazdálkodás a jövőben is eredményes legyen. Ebben a munkában mindenkire számítunk, mindenkinek meglesz a feladata.

H. Gy.

A halfogyasztás népszerűsítését szolgáló kóstolók, receptek, TV- és rádióriportok alapján, valamint a filézési (szálkátlanítás) módszer elterjedésével érezhetően nő a Minőségi Magyar Hal iránti bizalom...

Évzáró összegzés a közgyűlésen

(Folytatás a 3. oldalról)

Horváth Lászlóné

A kitüntetett a *Woyanovich* tanítványok egyike: a szakmai tevékenysége kezdetén a plankton vizsgálatokra alapozott ivadéknvelési módszer kidolgozásával gyorsan országos hírnevet szerzett. E módszer jól illeszkedik a napjainkban megfogalmazott természet közeli tartástechnológiához is.

A szakmai elkötelezettsége, alkotni vágyása új módszerek iránt nem hagyta el tovább pályája során sem, így a HAKI-ban, a TEHAG-ban és a Haltermelői Országos Szövetségében végzett munkája során számos eredménnyel gazdagította ágazatunkat. Eddigi munkásságát értékelve szólnunk kell szakember-nevelő tevékenységéről is. Munkatársait, tanítványait mindig a következetességre, a szakmai alaposágra, a megfelelő emberi magatartásra nevelte és buzdította. Mint elnökségi tag, véleményével, gondolataival ma is segíti a szövetség munkáját.

E töretlen, odaadó munkát ismerjük el e kitüntetéssel, s további sikeres munkát kívánunk.

Dr. Láng Mária

Dr. Láng Mária azon ritka állatorvosok közé tartozik, akik diplomájuk megszerzése után közvetlenül a halegészségügygel jegyzték el magukat. Munkáját, mint üze-

mi állatorvos a Temperált-vízű Halszaporító Gazdaságban, Száhalombattán kezdte és 12 éven keresztül volt a gazdaság munkatársa. Ebből adódik, hogy a halegészségügyön kívül hamarosan a haltenyésztés legfontosabb tennivalóiban is otthonosan mozgott. Időközben a Debreceni Agrártudományi Egyetemen szerzett szakmérnöki diploma megszerzésével tovább mélyítette haltenyésztési ismereteit. 1987-től az Országos Állategészségügyi Intézet Hal és Méhkórtani Osztályának munkatársa. A halkórtanos állatorvosok között azt a típust képviseli, amelyik egyaránt tisztában van a gyógykezelési és prevenciósi lehetőségekkel, s azok gyakorlatban való megvalósíthatóságának realitásával. Mint képzett állatorvos, a halegészségügyi virológia, bakteriológia és parazitológia problémáinak ismerete mellett a környezeti és táplálkozási tényezők szerepét is fontosnak tartja. Jelentős szerepe volt az egysejtű paraziták ellen alkalmazott rézoxikloridos kezelés bevezetésében valamint az angolna-élősködő *Anguillicola crassus* magyarországi megjelenésének kimutatásában.

Dr. Láng Mária családjával hosszabb ideig élt Dél-Amerikában és Afrikában, s ezáltal a Magyarországon ismert halbetegségek mellett ismeretei vannak a trópusi országokban jelentkező endémikus bántalmakról is, s ezeket az esetleg behurcolható betegségek felismerésében messzemenően hasznosítani tudja.

Vida András

Tősgyökeres halász családból származik, így természetes, hogy egész élete a halhoz, a vízhez, a halászathoz kötődött. A Duna mentén már egészen fiatalon „megfertőződött” a szakmánk szépségeivel. A családi hagyományokat tovább vitte és a kor szellemének megfelelően igyekezett a halász szövetkezeti mozgalmat, tevékenységet továbbfejleszteni.

A Győri Előre HTsz, valamint a Kisbajcsi HTsz-nél új technológiákat honosított meg, Magyarországon elsőként kezdte el a nagyobb kapacitású halfeldolgozó építését. Az üzemi háttér megteremtésével az általa irányított szövetkezet komoly termékefejlesztést hajtott végre. Ennek eredményeképpen ma jó minőségű, magyar halból előállított termékekkel találkozhatunk az ország kereskedelmi egységeiben. Kiemelkedő érdeme, hogy a halászokat segítette a multinacionális cégek ellátási rendszerébe, s ennek érdekében, mint szövetségünk elnökségi tagja évekig munkálkodott.

A hazai halászság érdekeit minden szinten képviselte, munkájának köszönhetően természetes vízi halászatunk a Duna felső szakaszán is megmaradt, jelenleg is működik. Reméljük, hogy tanácsaival a jövőben is segíti ott dolgozó kollégáink munkáját, és tovább adja a szakma szeretetét unoká(i)jának is.

(h-n)

Halbemutató tanulságokkal

Ebihalas ébresztővel köszöntötték a vásárlókat december 10.-én reggel 10 órakor a főtí Cora áruházban. A gyermekmúsort *Zsike* és *Judi* vezényelte, de ezen a napon este 6 óráig szólt a zene, folyt a vetélkedő. *Straub Dezső* és *Szilágyi Judit* felváltva szórakoztatták a közönséget, de a varázslatos halvilágról *Gyuri* bűvész „rántotta le” a leplet. S fellépett *Csala Zsuzsa*, *Oszwald Marika*, *Bódi Barbara*, *Osgyan Mihály*, *Tihanyi Erzsébet* és *Pekarik Katica* is karácsonyi dallamokkal, hal-sztorikkal, operett melódiákkal. A szombati műsort vasárnap is egy hasonló produkció követte. De ne felejtjük el megemlíteni azt sem, hogy a színpad mellett különféle halételeket kóstolhatott a nagyérdemű vásárló közönség. Aki pedig mindezt kitalálta, megszervezte, nem más, mint *Lévai Ferenc*, az Aranypony Rt. elnök-vezérigazgatója, a szövetség alelnöke.

A Minőségi Magyar Halnak csapunk egy kis reklámot, kezdte mondandóját *Lévai Ferenc*. A bemutatkozás két részből állt: a kóstoltatásból és a műsorból. A kós-

toltatás során 1500 adagot szántak a nagyközönségnek, ám ez – ha lehet mondani – fél nap alatt elfogyott. Egy kicsit alábecsültük az érdeklődést, mondta a vezérigazgató, majd hozzátette: a kóstoltatással azt szeretnénk elérni, hogy a nagyközönség is jobban érdeklődjön a halételek iránt, különösen karácsony tájékán fontos ez, hiszen ekkor van a halnak a fő szezonja. S halból pedig bőven volt választék, a bemutatónak helyet adó áruház halas pultján is. Ugyancsak megvehető a bemutatott étel, így a halfasírt, a halászlé és a harcsapaprikás.

Straub Dezső és csapata vállalta, hogy ebben a két napban propagandát csap a halnak, mondta *Lévai Ferenc*. Straub Dezső színművészről illik tudni, hogy kiváló horgász, és maga is nagy szakács a halételekkel illetően. A látvány és a hangulat tehát biztosított volt. Ám ennek ellenére a vezérigazgató úgy fogalmazott, hogy jövőre már másként szervezi az effajta bemutatót. Olyan nagy ugyanis a tömeg, a reklám,

az áru, a fény, a látvány, hogy az ember szeme gyorsan eltelik velük.

A közeljövő útja a mozgó halas boltok megszervezése, beállítása, jelentette ki a vezérigazgató. Ha egy „csengettyűs” autónak érdemes a fagyit, a tortát elvinnie a kisebb falvakba, de a fővárosba is, akkor a halat is érdemes odavinni a kistelepülésekre. A vidéki kisáruházakba pedig hűtőpultokat kellene beállítani, mert így is közelebb kerülne a hal a fogyasztóhoz. Az ugyanis ma már látszik, hogy sokkal nagyobb igény van a feldolgozott, konyhakész haltermékek, mint az élő hal iránt. A halas szakma logisztikai láncának kiépítése az egyik legfontosabb feladat, hiszen az árualap ma már országsszerte adott. Nem véletlen, hogy *Lévai Ferenc* úgy fogalmaz, hogy arra pályázik legközelebb, hogy a feldolgozott haltermékeket gyártó cégeket összefogja és közös logisztikai központot hozzanak létre. E mellé pedig szükség volna a mozgó halárusító autókra is, amely mind az élő, mind pedig a feldolgozott termékeket elviszi a településekre.

Új kereskedelmi törvény, a lényeg ugyanaz

Köztudott, hogy a most már hazánk területén is gombamód elszaporodott kiskereskedelmi hálózatok, mivel jelentős vevői erővel rendelkeznek, sokszor a beszállítókat méltánytalan szerződési feltételek elfogadására kényszerítik, a velük versenyző más kereskedői vállalkozások működését pedig egyszerűen ellehetetlenítik. Irreálisan alacsony árakkal olyan erősen hatnak a fogyasztókra, hogy ott is megbolygatják a piacot, ahol egyébként nincsenek is jelen. Diktáló alkupozíciójukat megtörni nem, legfeljebb korlátozni lehet.

A 2005-ös év végén hosszas viták után a parlamentnek végül is sikerült elfogadnia az új kereskedelemről szóló törvényt. A jogszabály egyik célja, hogy a hipermarketek piaci erejét az egészséges piaci verseny fennmaradása érdekében korlátozza. Tulajdonképpen egy, a kereskedőkre vonatkozó különleges versenyjogi szabály született, melynek igazi tartalmát a Gazdasági Versenyhivatal fogja meghatározni. Az új törvény 7. §-a rendelkezik a jelentős piaci erővel való visszaélés tilalmáról, amely a versenyjogból már jól ismert gazdasági erőfölény fogalma mellé egy új kategóriát vezet be. A törvény alapján, minden további mérlegeléstől függetlenül a beszállítóval szemben jelentős piaci erővel rendelkezik minden olyan vállalatcsoport, melynek a kereskedelmi tevékenységből származó kon-

szolidált nettó árbevétele a 100 milliárd forintot meghaladja. A meghatározás alapján a legtöbb hipermarket, illetve áruházlánc tehát jelentős piaci erővel rendelkező kereskedelmi vállalkozásnak minősül.

A teljesség érdekében a törvény tartalmaz egy kiegészítő szabályt, amely alapján akkor is jelentős piaci erővel rendelkezik a gazdasági szereplő, ha a piac struktúrája, a piacra lépési korlátok léte, a vállalkozás piaci részesedése, pénzügyi ereje és egyéb erőforrásai, kereskedelmi hálózatának kiterjedtsége, üzleteinek mérete és elhelyezkedése, kereskedelmi és egyéb tevékenységeinek összessége alapján a beszállítóval szemben egyoldalúan előnyös alkupozícióban van, vagy abba kerül. A törvény példálózó jelleggel sorol fel kilenc piaci magatartást, amely a tilalom alá

esik. Ezek között szerepel a kereskedő beszállítói listára való kerülésért fizetendő díj kikötése; a kereskedő üzleti érdekébe tartozó költségek áthárítása; szerződés felbontásával való fenyegetés valamint a sok port kavaró beszerzési ár alatti értékesítés. Ez utóbbról a halak értékesítésére is vonatkozó az agrárpia- ci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény is rendelkezik.

E tekintetben tehát nem hozott érdemben újat a frissen megalkotott törvény, legfeljebb annyiban, hogy az ilyen tevékenységet ezután nem csak a Megyei Földművelésügyi Hivatal, hanem a Gazdasági Versenyhivatal előtt is meg lehet támadni. De abban sem, hogy ez a jogszabály is csak akkor fogja bevéltani a hozzá fűzött reményeket, ha a védeni kívánt érdekcsoport azt közösen akarja. A kötelező kompromisszumok miatt ez a törvény is tartalmaz kiskapukat, és ha van olyan, aki asszisztáljon hozzá, akkor azon át is lehet menni. A legtöbb szakértő azt vallja, hogy a hipermarketeket akkor lehet csak igazán kordában tartani, ha a közöttük lévő verseny erősödik, amihez a beszállítók összehangoltabb fellépése is nagyban hozzájárulhat.

Orosz Dániel

Télen is van kapás

Három éve üzemel Rétimajorban egy melegvizes horgászút, ahol a téli horgászás sem illúzió. Tudják ezt a megszállott horgászok is, akik a leghidegebb hónapokban is leülnek a tó partjára, és várják a kapást. Nem hiába, hiszen a ponty és a pisztráng is kifogható a tóból. A magyar horgászválogatott téli felkészülését is Rétimajor ad otthont, minden csütörtökön itt edzenek a válogatottak, s egymás közötti versenyeket is rendeznek. Még az ilyen téli napokon sem ritka, hogy 40-50 kilogramm hal kifogásával lehet csak az első helyet megszerezni, miután 15 kilogramm alatt ritkán fognak.

A téli horgásztatást is folyamatosan lehetővé tesszük, mondta a tógazda Lévai Ferenc, az Arany-ponty Rt. elnök-vezérigazgatója. Így a melegvizes tó partján lévő wellness-központ és a panzió sem áll üresen, vendég

nélkül. A téli időszakban is bővítik a kínálatot, a kikapcsolódási lehetőségeket, ugyanis a horgász ma már szívesen hozza a családját is magával. Amíg a horgász a tóparton „fagyoskodik”, addig a család többi tagja kellemes környezetben töltheti szabad idejét. Családbarát ez a horgászturizmus.

Megújuló halászképzés

K-EMŐ JÁVORKA SÁNDOR MEZŐGAZDASÁGI
ÉS ÉLELMISZERIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKISKOLA
ÉS KOLLÉGIUM

felvételt hirdet felnőttek részére

Államilag finanszírozott iskolarendszerű levelező képzésre a
2006/2007 tanévre

beiratkozás és évnnyitó 2006. június 22-én 8⁰⁰-16⁰⁰-ig

Feltétel 3-5 év szakmai gyakorlat

Az alkalmazottak esetében együttműködési megállapodás a tulajdonosokkal. A tulajdonosok estében a jogosultságukat igazoló helyi fvm hivatal vadászati és halászati osztály által kiadott szakmai tevékenységet igazoló tanúsítvánnyal.

Az oktatás-képzés 2 éves, amelyet tömbösítve, moduláris (összevont) rendszerben valósítunk meg, alkalmazkodva a halászsakma sajátosságaihoz, és munkarendjéhez

Jelentkezés telefonon jelentkezési lapot igényelve vagy személyesen, 2006 januártól folyamatosan.

Elérhetőség: tanfolyam vezető Villám Edit

Tel./fax: 06/34/481-480

Iskola igazgató dr., Szilas Péter

Tel.: 06/34/587-589, 06/30/254-60-78.

Levelezési cím: Kemő Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakiskola és Kollégium
2890 Tata, Új út 19.

Vitafórum a Jó Tógazdasági Gyakorlatról

A szarvasi Halászati és Öntözési Kutató Intézet adott otthont tavaly december 2-án annak a tanácskozásnak, amelyen a Jó Tógazdasági Gyakorlat tervezetét vitatták meg az anyag készítői és a gyakorló szakemberek. Az anyag elkészítése jövőbe mutató, hiszen ezt minden uniós tagországnak érdemes elkészítenie, már ahol haltenyésztéssel, termeléssel foglalkoznak. Sok hasznos vélemény és javaslat hangzott el, amellyel a végleges anyag minden bizonnyal gazdagodik. Dr. Orosz Sándor, a Haltermosz igazgatója, a workshop levezetője azonban felhívta a figyelmet arra, hogy a Jó Tógazdasági Gyakorlatot úgy kell kialakítani, hogy az abban megfogalmazott feltételrendszernek minden mai halas vállalkozás meg tudjon felelni.

Magyarország mezőgazdasági termelői az Európai Unióhoz történt csatlakozással gyökeresen új helyzetben találták magukat. A magyar halászati ágazat is számos olyan új kihívással néz szembe, amelyekkel korábban nem, vagy csak kisebb mértékben találkozott. Ma már minden tógazda számára látható, hogy a fogyasztók, az agrár-támogatásokat folyósító szervezetek és a gazdasági élet szereplői egyre nagyobb mértékben kívánják átlátni a haltermelés teljes folyamatát. Vannak természetesen olyan kiemelt területek, amelyek fokozott érdeklődésre tartanak számot, mint a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem vagy az állategészségügy. Az ágazat iránti általános érdeklődésnek és az európai tendenciáknak megfelelően a magyar tógazdasági haltermelés sem térhet ki az elől, hogy megalkossa saját, önszabályozó termelési kódexét. Ezt a belső szabályrendszert már több európai haltermelői szövetség is elkészítette, de a legismertebb talán az Európai Akvakultúra Szövetség (FEAP) általános „Code of conduct” dokumentuma.

Magyarországon a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa, a Halászati és Öntözési Kutató Intézet, valamint a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar munkatársai vállalták, hogy egy FVM által támogatott K+F program keretében kidolgozzák a „Jó Tógazdasági Gyakorlat” hazai viszonyokra alkalmazható leírását. A vitára bocsátott tervezet alapvetően két fő részből, az általános és szakmai elvárásokat tartalmazó fejezetekből és egy, az ellenőrizhető előírásokat tartalmazó részből állt, amelyek egymást kiegészítve egyszerre szolgálják a következő célokat:

- áttekintést ad a természeti és közgazdasági értékelés szempontjából is fenntartható tógazdasági haltermelés szakmai alapjairól,

- meghatározza azokat az alapelveket, amelyeket minden haltermelőnek kívánatos lenne betartania,

- konkrét, mérhető és ellenőrizhető kitételeket fogalmaz meg annak érdekében, hogy a dokumentum használható legyen a jelenlegi Helyes Gazdálkodási Gyakorlat, tógazdasági megfelelésként.

Ez utóbbi funkció általában nem eleme a „Code of conduct” jellegű önszabályozó dokumentumoknak, az alkotók azonban igyekeztek elébe menni a folyamatoknak, hogy a 2007–2013-ig terjedő EU költségvetési időszakban már ne a HGGY szabályait, hanem a halászat számára szakmaspecifikusabb előírásokat lehessen ellenőrizni a támogatott tógazdaságokban. Bár a dokumentum előírásainak betartását, az azt elfogadó szakmai szervezet (például a HALTÉRMOSZ) alap esetben nem jogosult ellenőrizni, de felhívhatja tagjai figyelmét arra, hogy a szervezeti tagsággal a „Jó Tógazdasági Gyakorlat” megvalósítását is vállalták. Ha a dokumentum felváltja a HGGY szerepét az agrár-környezetgazdálkodási programban (AKG), akkor az ilyen támogatásban részesülő termelőknél, az AKG ellenőrzések során vizsgálják majd a „Jó Tógazdasági Gyakorlatnak” történő megfelelést is. Ugyancsak előírás lesz az Európai

Ezt a belső szabályrendszert már több európai haltermelői szövetség is elkészítette...

Unió közösségi forrásaiból támogatott valamennyi halászati fejlesztés esetén, hogy a pályázó-kedvezményezett betartsa a dokumentum előírásait. A vita résztvevői és az írásban hozzászólók is egyetértettek abban, hogy szükséges egy ilyen dokumentum létrehozása. Több javaslat érvelt amellett, hogy a formálódó dokumentumot inkább egyfajta „kézikönyv” irányába kellene eltolni, amelyre mint szakmai alapra hivatkozhatna az ágazat. Ennek ellentmond azonban az a törekvés, hogy a „Jó Tógazdasági

Gyakorlat” nem csak a hazai tógazdasági haltermelőknél szól, hanem legalább annyira a nem kifejezetten halas szakmai közvéleménynek. Ezért inkább azokra a pontokra, technológiai, menedzsment elemekre kell koncentrálnia, amelyek az általános mezőgazdasági szakmai közvéleményt és az ágazatra is hatással bíró döntéshozókat foglalkoztatják. Ezekben a kérdésekben kell olyan világos és egyértelmű ajánlásokat tennie, amelyek rögzítésével és betartásával az ágazat jobban meg tud felelni a társadalmi elvárásoknak például a környezetvédelem, vagy a fogyasztóvédelem területén.

Mint az várható volt a legnagyobb vitát az ellenőrizhető előírások rendszere váltotta ki a fórumon és ehhez érkezett a legtöbb írásos hozzászólás is. Bár a tervezett készítői

igyekeztek olyan ajánlásokat tenni, amelyeket már az agrár-környezetvédelmi programok is tartalmaztak, a fórumon kialakult vélemény szerint az ajánlásokat több ponton javítani kell és világosabban meg kell fogalmazni. Így például a természetvédelemmel összefüggő

előírásokat az agrár-környezetvédelmi program keretében támogatásban részesülő termelőknél ügyis kötelező betartania, a programban részt nem vevő termelőktől azonban nem várható el, hogy a jelentős többlet költséggel járó vállalásokat önerőből teljesítsék. Ennek megfelelően a fórum javaslatai alapján egy olyan előírás rendszer került bele a végső anyagba, amely a természet és a fogyasztók iránti felelősséget érző valamennyi gazdálkodótól elvárható.

A megfogalmazott előírásoknak az első számú célkitűzése a vizes élőhelyek megőrzése és fejlesztése, ezen belül a táplálkozó- és szaporodó helyek biztosítása halak, rovarok, kétélűek, hüllők, madarak és emlősök számára, valamint a vizes élőhelyek biodiverzitásának növelése, és fejlesztése. A második fő célkitűzés a tógazdasági haltermelés tájképi elemeinek megőrzése és fejlesztése, míg a harmadik a környezetbarát haltermelési technológiák használata és a környezeti terhelés csökkentése. Az utolsó, egyben a negyedik célkitűzés az állatbarát haltermelési technológiák használata és ezen belül is a termelés során a halakat ért stressz minimális szintre történő csökkentése.

A fórum résztvevői egyetértettek abban, hogy az anyag átdolgozása után, újabb társadalmi vita szükséges ahhoz, hogy a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa tagsága szakmai konszenzuson nyugvó alapdokumentumként fogadhassa el a „Jó Tógazdasági Gyakorlatot”.

B. T.